

No més drets sense llibertat.
No més llibertat sense drets.
 Los drets individuals son imprescriptibles, ilegítimos e irrenunciables. • Legislar la Llibertat baix pretext de garantir-la, es cometre atentat contra ella. • La llibertat propia acaba allí ahont comença la llibertat ajena. Ex licit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. • La resignació que predicen las religions no es més que la fórmula del engany ab que s'preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las religions son caixas d'ahorros que viuen de la estafa d'admetre capitals en la terra, assegurant pagar creascuts interessos al col.

LA TRAMONTANA
 defensa 'ls principis liberals més avançats, sense atenuants de cap mena. • La TRAMONTANA es anti-religiosa de totas las religions, porque totas son igualment dolentes y depressives pera la dignitat y la inteligencia humanas. • La TRAMONTANA en politica defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d'una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, avuy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no està afiliada a cap partit, servint los interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sector.

PERIÒDICH POLITICH VERMELL

PREUS DE SUSCRIPCIO
 Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIO: carrer de Ponent, 1, 1.ª: BARCELONA
 Pels pagus s'admeten librerias del Giro Mútuo, lletres de facil cobro y sellos de 15 cèntims. No s'admeten librerias especials de periòdichs

PREUS DE VENTA
 Número solt, 3 cèntims.— Jo exemplars, 1 pta.
Surt a llum puntualment cada divendres

LOS GRANS POLITICHS

Quan son dalt.

Quan son baix.

SUSCRIPCIÓ

à favor de las victimas dels representants de las Tres Clases de Vapor, quin import serà entregat setmanalment al Centre local de las Societats obreres de Manresa.

Pesetas

Table listing names and amounts for subscriptions, including entries like 'Perreys, 0'25', 'Del Centro Instructiu del ram d'Esparteria', and 'Total de les tres setmanes passadas'.

ESCLAVATJE, SERVATJE, SALARIAT

FRAGMENT DE LETGOUREAU

La evolució del esclavatje es la més interessant de conèixer. Ella sola basta per probar que més o menos conscientment, las societats humanes obeeixen a una llei de progrés; per a demostrar al mateix temps, que aquest progrés s'efectua ab una extrema lentitud.

Desde un principi l'home, com a bestia de rapinya, igual que sos emúls del regne animal, mata y fins devora al enemich vensut; largo s'eleva al nivell de previsió d'algunes formes, domestica y empenya al enemich capturat no regoneixentli cap dret ni llibertat.

Poch a poch, en lo sigle XII, a Fransa, per exemple, los siervos compran sa llibertat al preu de peses deutes y s'agregen en pobles més o menos lliures carregats de delmes, d'imposicions, de cargas, etc., etc. abolidas després per las Assemblees Constituents en la nit del 4 d'Agost de 1789.

En tots los temps y en tots los països los privilegiats han renunciat de mala gana a sos privilegis y cedeien lo menos possible acordat ab la una mà lo que se 'ls hi escapa del altre. No instantlos hi may, per justificar sa conducta, rahons politicas, religioas, económicas, etc., etc.

A la América durant la guerra de successió los bisbes protestants del Sud declaravan que «l'abolicionisme era un obstacle als plans de Deu.» Y aixís mateix en nom de la llibertat los economistas d'avyu defensan lo salari actual, quan salta a la vista que nostre actual salari es simplement una forma algo més lleugera que 'l servaje.

L'assalariat desempny avuy lo mateix paper que l'esclau d'abans y sa llibertat no es més que la de poder cambiar d'amo. Afegit a tot això que, pel modo de ser de la propietat hereditaria, la que generalment los assalariats ho signan per dret de naixensa.

Mes lo lent treball d'emancipació segueix son curs. Se pot pronosticar que, dintre un periodo més o menos llarg, per l'associació per una part y per lleys gradualment restrictivas del dret d'herencia per l'altre, lo salariat serà abolit, pués, a pesar de tot, las nacions europeas s'acaminan cap a un estat social ahont tots los individus seran tractats segons sa capacitat y sas obras sense privilegi de cap mena.

BILBAO!

La heroína de la llibertat, la codiciada joia, que may pogué conquerir lo fanatisme carlí, la que en tres sítios desesperats triomfà sempre, celebra avuy la gran festa del treball.

Una vila que en un curt espay de temps es vencedora en la guerra en defensa d'una idea, y que, després d'haver creat tot fins a posarse a la altura dels avenços moderns, triumfa en lo treball y produheix una construcció tan sorprenent com lo Maria Teresa, magnífich barco de guerra botat a l'aygua lo 30 d'Agost, té condicions excepcionals per la llibertat y per lo progrés.

Los liberals, los revolucionaris espanyols, hem de dir una vegada més: ¡Gloria a Bilbao! Obligats a viure en la comunitat nacional que tants motius nos dona de avergonyirnos per lo predomini de sas tradicions, per la conservació dels interessos creats sobre la base de principis anatematisats per la rahó y per lo gran número d'injusticias que en son nom se cometen, ba podem regostarnos per un acte grandios per lo que significa y per lo que promet, ja que demostra que hi ha encara a Espanya inteligencias y energias pera lluytar y vencer ab las armas de tractoras y ab las cynas creadoras.

Prescindim en la consideració d'aquest fet del predomini capitalista, que entela sa gloria ab la práctica de la desigualtat donant la riquesa a la companyia contrarista y lo jornal als obrers;

no esta fet encara la realitat de la vida. La veritat es que hi ha ciencia y activitat pera fer d'un cop lo que en altres regions sols se fa per etapas y evolucions successivas, y aixó es una garantia de que en la via del progrés hem de trobar sempre a Bilbao en primer terme donant la mà a sa germana Barcelona, convertidas en iniciadoras y guias de la massa revolucionaria espanyola.

Res significan los incidents de caracter politich ab que la burguesia bilbaína ha volgut treure profit del acte, ni la presència del mon oficial que ho ha presenciat com qui fa de comparas pera més solemnitat, ni las declamacions patrióticas ab las que volen donar llustre a las actuals institucions, ni siquiera la coincidencia de la reunió del Congrés del partit obrer en que se volen supeditar las reivindicacions proletarias al utilitarisme d'una quants transfusos de proletariats militants; tot aixó es lleuger y secundari; lo positiu, lo permanent, lo verdaderament digne d'apreci y d'estimació es la proba feta de que a Bilbao existeix lo geni de la llibertat, la potencia creadora y la voluntat ferma d'arriber al cap de mort.

Nosaltres veyem a aquells treballadors, germanos nostres, decidits a anar endevant en la lluyta per la vida y per la justicia, y plens de entusiasme per la previsió del triomfo, los enviam nostre més coral felicitació.

(Gloria a Bilbao!)

Puigregat 2 Setembre de 1890.

Amich Director: Li vaig a fer una petita revista carbonera de lo que está passant en aquestas colonias del terme de Puigregat.

En la colonia de Merola, ahont gemegen tentas victimas dels vaporsos y ahont s'apena de las setenta famílicas que pobleven dita colonia, ne quedan més que quatre ó cinch, vens aquí que el diumenge 31 del passat, lo ruch negre, al veure que hi havia despatit que tenien la berra d'anar a missa, los va fer marxar sa fasticha, dihentos que a ella se lo servia per res la religió, que tota era una colla de condemnats, en vista de lo qual van quedaros 'ls pobres sense poder oír la missa y que 'l ruch 'to saboreja ab lo boca. Jo, al saber la noticia, me vaig posar tan content de veure que tenien algun capellut que 'ns predica lo que tant nos convé, y per lo tant crido l'atenció de tots los que beuben vi consagrát y tenien hostias idem per ja, que seguitas lo religió d'aquest factori furtat.

També 'm notician de la fábrica Pons que 'l meteix diumenge lo seu Porch Gros donde 'l bugadé dels diestras va dir que tota los despatits eran una colla de criminals y miserables, y que si havien de creure a n'ell, que 'la despreciancia y que no 'ls demostren may res, que així desapareixerian més aviat d'aquí, pero jo li dich que s'equivoqua aquest tipe, y que mentre aquets obrers tinguin que se recordi d'ells, no desapareixeran d'elli mentre tiniran un alé de vida.

Aixó y molt més es lo que passa en aquesta degradada terra, ahont se ceba la miseria més espantosa, pero ahont tots los obrers ab resignació esperen lo dia d'ajustar comptes ab lo diestros, ab la burguesia y ab tota la famelicia que era 'ls tiranias.

Seu y de la R.

Un Comensar.

Prats de Lluçanès 31 Agost de 1890.

Amich Director: L'alealdé y 'l rector d'esta vila, a pesar de la voluntat de sos habitants, volen ferse menjar gras tot l'any. Edificaran lo cementiri a doscents metres del carrer del Sol, part de Lluçanés y de esta manera se fa la població, de manera que tota los encerradors d'aygua de dit cementiri van a parar a dos pous, aixuts l'un al carrer Noro y l'altre al carrer Major, per conducte d'una cloaca que está fundada a uns jo metres del cementiri, y a pesar d'haverse donat per inútil per la autoritat superior, y de varias queixas a l'alcaldia, lo dia 15 del actua convenen a enterrar y 'ls habitants vensim obligats a beure aygua de morta en perjudici de nostra salut y ganxa pela capelluts que podran cantar sovint lo gori-gori.

Disposi de son amich que li desitja salut y poca religió

J. G.

LO DRAPAYRE Y LO POETA

(Klabemant)

Drage, que si 'l hi fos possible en nostre llenguá parlar, ben segü internir faríen sus los cors més depravats. Págras son d'un poema d'amonesta desamays, y de llágrimas bronzadas que 'l dolor feu rodolar. La duensa d'aqueta enredos fou un tipo angelical, delicia de molts gomosos.

y de la vella leucis, encant;
 pel juu teugad en bona
 y avuy, no restanti ja
 ni honra, cor, ni vergonya,
 lepra en de la societat
 y escarni d' aquells masejans
 que sagratan ab nos ved
 macrir las Rayrozas follas
 d' aquella rosa de Mag
 Ara ja 'la veu, aqueus fraztre
 van a parar el meu sach,
 després al moll, y allí,
 per la molta reixatata,
 ne farán paper, y en ell
 los postas hi escrituras
 versos d' amor, tonterias,
 novelas sentimentals,
 no tan certas ni tan tristes
 com la història d' aitz Pany.
 Mirei què surt, un faldó
 fe levita, un tros de frach,
 una banda esbocinada,
 sens dupte d' un concejal
 id' aquella de l' erró, a' entant,
 que no deixen d' aitz moy;
 las botas d' una mesagra,
 tres colla y un sombrero klach,
 troceito d' inicua farsa,
 recorta tristes, palpitan,
 de agra que turró mengaren
 a costa dels deditats
 obrers, que 's sen los sufrices
 mantenent ab lo treball
 tote los capritxos y 'la vicia
 d' aquestos senyors feustals
 pitjors que las sangoneras,
 pug ellas curen un mal,
 y eton moltos mala nos reportan
 mostra se 'as socles la sanch.
 En professons y tiberia,
 recrecions, bromas y balls,
 han lliubit aqueus penatons,
 mentintos la vanitat
 que eran lo tot de la vida,
 que eran gènia impatients,
 y avuy repari, 'la trepajo
 y entontantillos al sach,
 malehero se memoria
 que en lo mon sola porta eagley.
 Ara veura la andregula,
 la verdadera laguet
 ab una se senillese,
 sende embusa y sense enganyo;
 miri, miri, aquí la sé,
 no 's canai, vagi mirant:
 una brusa espolitada,
 tres capardenyos, se quants,
 quatre sombreros de copa,
 d' un sabadé 'l devantal,
 una gorra, un tros de manta,
 duas corbetas de lila,
 una escarpra, una boquilla,
 un mocador de mozar,
 unas pinces corolladas,
 dos poms de lilit, un didal,
 una taboleta bruta,
 miti mantou de capella,
 la calcetusa d' un pagó,
 lo casquet d' un advocat,
 la cartera d' un poeta,
 los comptes d' un comerciant,
 l' armilla d' un sizarol-lo,
 lo sabre d' un militar,
 las botinas d' un trampista
 y las solfas d' un cantant.
 La aristocracia y 'l poble,
 lo vicé y la dignitat,
 l' honor y la droperia,
 la impudencia y lo treball,
 aquí barrejats los tinch,
 tenint per presó 'l meu sach,
 que en la tomba dels estrados,
 la tomba dels diabarans,
 la tomba de las virtuts,
 la tomba de lo més gran.
 Lo talent y la hermoseura,
 lo gog y la vanitat,
 fé, pureza, amor y gloria,
 tot amb drapa, era més que drapo;
 drapo que tristrent va 'l temps
 sense ni un moment parar
 per donar a la mort, vida,
 y a la vida, mort; ja ho sab.
 Ara indragui, reflexions,
 anallat aitzas viciats,
 encabellis, desaperis,
 y esclate si vol lo cap;
 ató en ató, passiohe,
 que altre cop carregó 'l sach
 sense escollir més rebons,
 alienta, senyor Pany.
 Un drapayre fa 'l que diu; se carrega 'l
 sach al coll y surt més que després del rú-
 mach pis del poeta, que ha quedat ja estona
 tan estallich que sembla una veruoble estona
 de marbre; per s' 'l mon y dit!
 Serà cert lo que m' ha dit
 aqueus bonas carat,
 que las il-lustracions tonsele
 com a las flors l' burocia!
 No ha sigut una visió
 produida per la fem.
 que tonsele en mon ventrell
 me pidióse sovint pe!
 Serà un somni requisid
 del meu cervell desgraciat
 que atreca semblans fantasmias
 per venimeu a donat eagley!
 No pot ser sigut veridich,
 que pot ser sigut real!
 mes, què veig; un llibre y terra
 lo drapayre s' ha deixat;
 ató prova que ha vingut,
 que no se somni... ¿ què será?

(Després de caure lo libre, passantse la
 ma pels ulls, lo Drapayre.)
 Cartas de amor de Abelardo
 y Eloisa, ¡libre sant!
 ¡ab esclatado! Poema d' amor inmens,
 que per fi escapó los pugot
 del sach d' aqueix desgraciat,
 vian ab mi que un acort sent.
 No es ¡aguina, no, l' honor,
 la gloria y la dignitat
 lo sentiment, l' amiat,
 fe, pureza, gog y amor,
 no serán may com don ell
 fum, ¡el-lusó d' un instant;
 aqueixas virtuts serán
 en tot temps...
 La veu del drapayre, pujant del carrer
 forta, estridente y amensadora, trenca
 las seras unacions y fa que caygi desmayat
 a terra, com si fué forá per un llamp.)
 Drapayre. (Desde l' carrer.) ¡Draps, ferro vell!
 Taló adert
 J. M. C. COLONSA.

Ara sí que anirém tan be.
 Que 'l diari ho porta.
 Que en Sagasta ve.
 Si senyors: lo jefe de tots los fusionistas de
 Espanya y Ultramar, lo día 22 d' aquest mes
 nos farà 'l grandíssim honor de visitar nos.
 Y lo pitjor es que també, per dió als conser-
 vadors, tindrem d' aplaudir y vitorejarlo com
 si li estessim agrahits del temps que 'ns va man-
 nar.
 Perque ¡miréu que 's necessitan tragaderas
 pera entusiasmarse per en Sagasta!

També diuhen que en Mateuhei ve pera enter-
 rare de las nostras necessitats.
 Ah, sí, ve a enterarse de las nostras...
 Y a procurar per las seras, que son tornar
 prompte al poder.

Se diu que 'l alcalde interi ha rebut lo nom-
 brament definitiu, deixant ab un pam de nas a
 un conservador molt anomenat en aquets últims
 temps per sa activitat.

Nosaltres vejem ab completa indiferencia
 aquest joch de personalitats, encars que 'ns in-
 digna considerar que darrers d' aquestas intri-
 gas s' enfonsa la dignitat dels barcelonins y 's
 derrota la riqueza pública, reduhidas a ésser
 patrimoni d' ambicions politicas.

Lo dia 1.º de Setembre ha caducat a Alema-
 nia la ley de represió contra 's socialistas, y
 lo gubero imperial no s' ha atrevit a prorogar
 més las legals persecucions contra 's socialis-
 me, deixantlo per d' aquí en avant en lo dret
 comú.

¿Qué vol dir aixó?
 Senzillament lo que tantas vegadas havém dit
 nosaltres: que 'l perseguir una idea no es res
 més que donarli importancia y ferli guanyar
 adeptes.

Per aixó 'l socialisme alemany ha anat ofen-
 gant al poderós Imperi teuto tant més quant
 més ha sigut perseguit, fins al extrem de que 'l
 mateix gubero imperial se veu precisat a renun-
 ciar generosament a continuar las persecucions,
 com altre D. Ximplici del quènto.

¿Quan acabarán de convences d' aixó tots los
 tirans?

La reyna regent ha anat a Bilbao, ha presen-
 ciat la botadura d' un barco, ha sentit aplausos
 y vivas, y se n' ha entornat a las pocas horas.
 En Cánovas no està per brochs y tem que
 xulian a la monarquia en sa antipáticas perso-
 nalitat política, y per aixó 'l 's gubero que
 la regent no més estiga de pas a Bilbao.
 Com que per ell las instituciones las represen-
 ta D. Cánovas el Único.

Una explosió en las minas de Lemberg,
 Austria, ha causat la mort de 80 treballadors.

La repeticó de las catástrofes mineras en una
 indignitat burgesa insoportable.

No arribará un dia en que 's miners se de-
 cidieixin d' una vegada a sustreure a la crimi-
 nal cobdicia dels accionistas explotadors!

Lo primer d' aquest més s' obrí a Liverpool
 lo Congrès de las Trade's Unions.
 Més de 400 delegats, entre 's quals hi havia
 molts donas, representavan un milió y mitj de
 treballadors.

Desitjem que aquesta gran reunió obrera se
 inspiri en los grans ideals d' emancipació dels
 treballadors y dongui bons fruits revolucio-
 naris.

Diumenje passat 'l espectacle nacional va
 lliuhir sas glorias en la plasa de toros de Cádiz.

Un dels animalons correputs, després de cau-
 sar tres baixas en l' honorabile cos de toreros,
 seguia sens novadat en sa molt important sa-
 lut, y va tindre de baixar al redondej la bene-
 merita y fusellarlo.

Menos mal.
 Sempre val més ferlos empaytar toros que
 obrers en huelga.

Es molt menos incivili.

Al Ateneo Barcelonés hi han socios que ten-
 nen desitjos de remener la qüestió social.

Com la Secció de Ciencias Morals y Politi-
 cas d' aquesta corporació ha de fcsar tema
 pera lo próxim exercici, volen que predomini
 aquesta classe d' estadi.

Molt nos agradiam que 's senyors del Ate-
 neo renovessin l' espectacle de fa tres ó quatre
 anys; segurament no deixarian los obrers de
 apruñtar la ocasió d' ensenyar sociologia y
 hasta de modos a alguns de sos explotadors.

Lo próxim diumenje se celebrará en lo tea-
 tro la Ninfa, del Poble Secó, una festa escolar
 laica en la que pendrán parti varios alumnos,
 professors y partidaris del laicismo en la en-
 senyansa, sortint la comitiva del carrer de Bo-
 rrell, n.º 39, a dos quars de tres de la tarde,
 dirigintse al expressat local.

La festa, que promet ésser brillant, será
 presidida per nostres particulars amichs los senyors
 Odon de Buen y Salas Antón.

Nostre aplauzo als dignes professors de las
 escuelas laicas del Poble Secó, per lo molt que
 han sapigut fer progressar los establiments de
 son càrrech.

Diuhen que 's fabricants de Manresa estudian
 la manera de fer felissos als seus obrers.

Fan com los sacerdots mexicans, que abans
 de sacrificiar las victimas devant dels ídols, las
 engreixavan y després se las menjavan en so-
 lenne y místich banquet.

Dimars de la setmana passada va ser enterra-
 da civilment a Premiá de Mar, una neza del
 lliurepensador Lluís Hortá; acudiren al acte
 varios amichs de Vilassar de Dalt, Alella y Vi-
 llassar de Mar.

Es de notar que 'l cementiri destinat en aque-
 lla població als dissidents, ó millor dit, als que
 no creuhen poch ni gens en la pampina del
 cel, ni romanos de capellans, posa en son
 lloch la cultura de la autoritat per ell disposa;
 dit siti 's reduheix a uns vuyt matros per qua-
 tre de terreno, ple d' herbas fins a cintura, y
 sense una mala cambra per dipòsit, conforme
 la ley ordens.

Fins que vingui la secularisació dels cemen-
 teris no s' acabarán aquestos repugnans privi-
 legis trococràtics, apoyats per las autoritats y
 per la ignorancia dels pobles.

S' ha celebrat a Bilbao lo anuñciat Congrès
 socialista.

Las noticias que d' ell nos dons la premsa no-
 ticiera distan molt de assilar las aspiracions
 proletarias, per lo qual nos abstenim de formar
 judici fins a veure 'l extracte oficial del periòdic
 del partit obrer.

La actitud del gubero y dels seus represen-
 tants en las provincias determinan un caràcter
 mercadament arbitrari.

Fins avuy tothom parlava de la ley com una
 garantia del dret del ciutadà; avuy solament se
 parla d' ella com d' un recurs pera cometre
 atropells.

Aixis se veu remoure Ajuntaments y Diputa-
 cions, no com a càstich per infraccions legals,
 sino per no secundar los plans electorals impos-
 tats per los que manan.

Fer aixó precisament en lo periodo electoral,

Poeta.

quan se tracta de donar fonament democràtic a la autoritat, es declarar-se tothom fora de la llei y entrar decididament en el terrenne revolucionari.

Aquí ja tot es qüestió del èxit, y aqueix correspon en últim terme, per la llei del progrés, a la justícia.

Aquell barco de guerra espanyol que 'ls patriotes alabaven tant, li deyan cassa-i-orpeders y fins, pera millor set, a terror dos mares, portava per nom El Destructor, ara resulta que ha quedat poch menos que destruhit perque en dia de mala mar un llobarro li plantà cop de cús sense avisar-lo anticipadament.

¡Valga sant Ministeri y quin modo de fer l'andalús!

Enlloctat fins al coll El Obrero, brega en favor dels representants vaporosos dihent que se 'ls ataca perque cobran, sent aixís que 'ls que 'ls atacan, segueix dihent, també han cobrat de la classe obrera, y entre varios noms cita 'l de nostre Director.

Deixant apart que l'amich Llunas may, may, may, ha viscut de cap plassa retribuïda ab diners obrers, si alguna delegació a congressos ó comissions de propaganda ha cobrat, ha sigut sempre per tindre de deixar son treball en dia feynere pera treballar per les colectivitats d'una manera que desconiexen los arrossayres vaporosos.

Y a més, si de dolentas considerem las plassas obreres ficas ab pagas, no es la paga lo que més se impugna de certs representants, sino la mala manera de cumplir son deber en ocasions com la huelga de Manresa y en altres en que s'ofereixen a las autoritats y en totas las que fan la causa de la burgesia, y especialment en aquellas en que treuben diners de las caixas obreres pera pagar agresions tan miserables com la del carrer de Ponent.

En aixó, en aixó molt més que en las pagas censuram als eternos vividores de cuoras obreres.

Y a propòsit: encara no han trobat al assaí que buscan pera matar al director d'aquest periódich? Entenguin que aixó no tan sols ja ho sabem nosaltres, sino que fins los tribunals ja 'n tenen noticia.

¡Ah valents!

Un perruquer de Madrid y un altre de San Sebastián están disputantse per medi de remittits en diaris conservadors sobre qui 'l primer d'ells fou que tallà 'ls cabells a D. Alfons XIII lo menut.

Es aquesta qüestió tan pel-y-aguda é important, que si no 's resolto prontament la fi del mon sembla que no 's farà esperar geyre.

Nostre amich y companya Baldomero Borrás, de Reus, ha tingut la desgracia de perdre lo major dels seus fills.

Lo dijous passat fou enterrat civiltment, donant lloch l'acte a una manifestació y lluire-pensadora, distingintse lo Centro de Amichs.

A las numerosas mostrars d'amistat que en Borrás ha rebut per tan sensible perdoxa unim la nostra, desitjant que li serveixi de consol en sa profunda pena.

Per tot arribá ja saben. La companyia del Eboraco ja ha terminat son treball, ja ha fugit, deixant com a recort algo del Cin-é-ka y un caricato que val molt, lo Sr. Grossi. En lo Trovati encara se manté en peu la companyia del Chalico blanco, que deya un abonat. En lo Cinco Escostas ja s'ha celmat lo furor dels debuts. Lo dich baluart dels espectacles del estiu es lo Teatro Gótzense, puente abant no descansan si un segon donant variats a tot.

La companyia italiana que deixá tante bons recorts a Novetats, está avuy donant unes quantas representacions en lo Teatro Principal. La companyia dirigida per lo Sr. Andó y de la que forma part la Sra. Duse, inaugura las representacions ab Fernanda. No tornará a repetir lo que veig dir un dia y que tots los llagardors saben ja. La protagonista Clotilde (Sra. Duse) y Pomerol (Sr. Andó) estigueren admirables, no 's pot demanar mes. Los demás erienes molt bé. La comedia fou un èxit continuat, los aplausos se repetien molt sovint. Companyias com la de la ciutat de Roma no necessitan claque.

LOS MERCADERES DEL TEMPLE

A la guardia fustejant llenas contra 'l temple injurias, ¡ladres! los aná cridant, perque allí, mercaderes, de lleu ataxavan las furias. (Varias, poema dramàtic de Soler).

La primera paraula del tercer vers de la quintilla que més amunt copio, ¡no 's sembla que deuria també aplicarse en nostres temps, y tal vegada ab major motiu, als mercaders d'aquestas grans casas de negocis, nets ó bruts, que volen tenir lo calificatiu de santas, y que 's coneixen ab lo nom d'iglesias! (Per ventura en aquells temps s'hi feya més negoci del que ara s'hi fa, ó eran més explotadors y de més mala fe sos mercaders?

No, y mil vegadas no; perque com que en aquella época ataxada no s'havian inventat encara moltes de las falornias y enganys que avuy están en us, y la inteligencia humana no barrinava tant y tal volta era menos previora de lo que es avuy dia, la explotació de la mercancia no 's feya en tan gran escala; y no per la falta de voluntat, sino per la sobra de medis que 'ls mercaders y faritzens de nostres temps han sapigut avalorar.

Oh, y que no 's paran en chiquitas, com dihen los castellans, aquestos moderns explotadors de la Iglesia que 's vol titular católica y cristiana: al neixer un infant, paga drets d'entrada lo que es avuy dia, la explotació de la mercancia no 's feya en tan gran escala; y no per la falta de voluntat, sino per la sobra de medis que 'ls mercaders y faritzens de nostres temps han sapigut avalorar.

Luego quan un home ja está cansat y aborrit d'estar en aquest mon y desitja anar a fer un viatge per l'altre, abans de llenar l'últim badall ab lo que se n'hi va tot l'aldé de sa vida, quan ja mira son bols com sol que va a la posta, allí té 'ls mercaders vigilantlo y endresant paraules de recomenació (á bon preu pagades) al Pare Etern, pera que ab aquestas y lo pasaport que li donan (lo pasaport consisteix en alguns centenars de missas pagadas á pesseta l'últim) pugui tenir bona recepció y entrada lliure en lo gran magatzem de las ánimas (de canvi) beneytas (y tal).

Y pera que 's vegi fins a quin punt arriba la fam de diners y l'esperit d'explotació dels moderns mercaders del temple, los citaré un cas que va passar a la parroquia de Sant Pere de Figueras.

La meua mare va ésser invitada á una missa de difunt; y com que a lo millor ve 'l diable y tira de las mants (encar que sigs dins de la iglesia), doná la casualitat de que enrahonant la meua gueta ab algunas devotas que allí hi havia, se descubrí que la missa que en aquell moment se deya servia pera tres diferents familias, que particularment l'havian encarregada y pagada per cada un de sos respectius difunts.

Tant com la missa va durar, regná completa calma, pero un cop acabada aquesta y la missa, se n'anaren las tres representantas de las familias paganas vers la sagristia, y allí mogueren un vol de pare y molt senyor seu al capellá timador, lo qui no 's volgué entendre de rahons; y pera tota resposta y satisfacció las hi digué que així com al partirse una homia en tres trosos Cristo quedava net y rencer en cada un d'ells, de la mateixa manera una sola missa podia servir p'ra tres difunts, rebent cada un sa racció entera.

Aquesta es la veritat del cas, que per ser autèntich lo publico pera coneixement dels lleidors de LA TRAMONTANA.

Y ara pregunto jo: Si en nostres temps tornés á baixar Jesucrist a la terra; qué farían los nous mercaders del veure son rostre amotat per las deixaplulas del que ells ne dihen son Mestre y Redemptor? Jo crech que si arribava á caure á sas grapes, no 'l clavarían en creu, com van fer los juhús; pero lo que es de donarli garrot ó clavarli quatre balas al cap, no se n'escapava.

Va donant joch alló del sequestro d'una noya en lo convent de la Punxa d'aquesta ciutat, resultant que fins la justícia hi ha pres part... prenent declaracions a la sequestrada devant de sos sequestradors y del Vicari general dels moltons de la provincia.

Ja ho havém dit: la llei es impotent, en aquestos temps de monarquías católicas, pera posar á rotllo los caus de las furas religiosas.

Una senyora sevillana arribá dias passats á Madrid, pera en una passada y al dia següent se troba á faltar 13 duros: aixó no té res de particular.

La robada en lloch d'anar á ca 'l inspector de policia, va á la millageria més á la vora, y conta sas penas al confés, y aquest, que deuria ser bastant espavilat, li ofereix hospedatge á casa seva per 9 rals diaris y no sabem quantas altres cosas més.

La denuncia al jutje que deuria haver fet la robada al principi, la va fer després, y ara tenim un lladre y un capellá esperant la acció de la justícia.

Está vist que mentres hi hagi capellans y lladres no poden viatjar las donas soias.

Val més llenar los nens desde lo sít del campanar y prohibir-hi las noyas, que fundar y sostenir una escola laica.

Aixó va dir un ensoñatán á Játiva desde la trona y 's va quedar tan descansat.

Lo motiu d'aquesta diarreia intelectual es que 'ls anarquistas d'aquella vila tracten de fundar un Centre Obrer abont, ademés de practicar la solidaritat revolucionaria, fundarán una escola d'ensenyansa sense mistificacions carca-tólicas.

Un aplauso á n'aquells obrers y també al cucaratas que ab sas intemperancias dona relleu á la cosa, aixís com las tenebras fan ressaltar los efectes de la llum.

Lo bisbe de Mallorca, segons veig en una carta inserta en El Republicano, ha publicat una pastoral en que 's troben aquestas paraules: «¡Benditos sean aquellos tiempos en que apenas habia quien sabia leer!»

Está en lo seu dret si aixó li convé y li agrada. Lo mateix que nosaltre per dir: ¡Vinga aviat lo temps en que, per la generalitat de la instrucció, siano impossibles aquestos mirrats, especie de representants de las Tres Clases de Vapor celestial!

LA VERITAT
Un devot de Sant Antoni al fer llum a la capella, distret ab l'apaga-lum, va tirar lo sant a terra. Y mirant lo sant de guis, que sens cap en terra feya, movent lo seu, admiret, va dir d'aquesta manera: «Si vos que sou sant del cel, no os podéu guarda la ciepa, ¿com ditoni heu de guarda la dels homes de la terra?»

CABORIAS
XARADA
Ab un adrogé total tres ha li veig comprar jo per treure una dia primera que tloch en los pantalons.
SOLUGUONS
A LAS CABORIAS DEL MUNDO PARAY
XARADA-TIO-TOY.
GONDOLIFON-Lo més toto per bisbe es missa ho